

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم‌گری و نظارت

مرکز تنظیم‌گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

اداره مطالعات و مقررات

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و

نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی

تابستان ۱۴۰۴

بسمه تعالی

«دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی»

با استناد به بند (الف) ماده (۹) «قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب خرداد ماه سال ۱۴۰۳، «دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی» که از این پس دستورالعمل نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستورالعمل اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۲- مؤسسه اعتباری تخصصی: مؤسسه اعتباری است که در راستای تأمین مالی صنعت خاص و یا زنجیره ارزش خاص از اقتصاد کشور به انجام عملیات بانکی و یا ارائه خدمات بانکی اقدام می‌نماید.

۱-۳- مؤسس/مؤسسين: اشخاص حقیقی و حقوقی واجد شرایط که متقاضی تأسیس مؤسسه اعتباری تخصصی می‌باشند.

۱-۴- سهامدار مؤثر: سهامداری که به تشخیص بانک مرکزی، یک یا چند عضو هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تخصصی به تنهایی توسط او انتخاب می‌شود.

۱-۵- صلاحیت عمومی و حرفه‌ای: دارا بودن شرایط عمومی و حرفه‌ای لازم برای تصدی سمت عضویت در هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل مؤسسه اعتباری تخصصی مشتمل بر شرایط عمومی و تخصصی در چارچوب ضوابطی که توسط بانک مرکزی تدوین و ابلاغ می‌شود.

۱-۶- ذینفع: شخص حقیقی یا حقوقی که در قراردادهای تأمین مالی موضوع بند ۱-۲، طرف مقابل مؤسسه اعتباری می‌باشد.

۱-۷- زنجیره ارزش: مجموعه‌ای از فعالیت‌های مرتبط است که برای تبدیل منابع اولیه به محصولات نهایی انجام می‌گیرد. این فعالیت‌ها معمولاً شامل طراحی، تولید، بازاریابی، توزیع و خدمات پس از فروش هستند.

۱-۸- صنعت: مجموعه‌ای از فعالیت‌های اقتصادی که براساس شباهت در فرآیندهای تولید، ورودی‌ها، خروجی‌ها و فناوری‌های مورد استفاده در یک دسته‌بندی مشترک قرار می‌گیرند.

فصل دوم - کلیات تأسیس و حدود فعالیت

ماده ۲- فرآیند تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسه اعتباری تخصصی تابع مفاد این دستورالعمل، ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری و همچنین قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۳- تأسیس مؤسسه اعتباری تخصصی صرفاً در قالب شرکت سهامی عام با رعایت قوانین و مقررات مربوط امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۴- حداقل سرمایه مورد نیاز برای تأسیس و فعالیت مؤسسه اعتباری تخصصی، معادل سیصد هزار میلیارد ریال می‌باشد.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری تخصصی یک یا ترکیبی از اشخاص به شرح زیر می‌باشند:

۵-۱- شرکت‌های سهامی عام ثبت شده نزد بورس و فرابورس ایران؛

۵-۲- مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی؛

۵-۳- سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی به تشخیص بانک مرکزی.

تبصره ۱- اکثریت سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری تخصصی همواره باید از اشخاص حقوقی مورد اشاره در این ماده باشند.

تبصره ۲- اکثریت سهامداران مؤثر مؤسسه اعتباری تخصصی باید به تشخیص بانک مرکزی، دارای سوابق تجربی در حوزه تخصصی مورد تقاضا باشند.

ماده ۶- به تشخیص بانک مرکزی مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به فعالیت در حوزه(های) تخصصی زیر می‌باشد:

۶-۱- صنعت خاص؛

۶-۲- زنجیره ارزش خاص.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های ذیل (ریالی و ارزی) می‌باشد:

۷-۱- قبول سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار؛

۷-۲- قبول سپرده قرض‌الحسنه جاری (با امکان اعطای دسته چک)؛

۷-۳- صدور گواهی سپرده عام و خاص؛

۷-۴- سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار اسلامی در حوزه تخصصی فعالیت و در چارچوب ضوابط بانک مرکزی؛

۷-۵- سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی از جمله اسناد خزانه اسلامی و اوراق ودیعه؛

۷-۶- دریافت تسهیلات و اعتبارات خارجی از سازمان‌ها و نهادهای مالی بین‌المللی؛

۷-۷- گشایش انواع اعتبار اسنادی، صدور انواع ضمانت نامه و استفاده از سایر ابزارهای تعهدی از جمله اوراق گام در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۸- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۹- اعطای انواع خطوط اعتباری (فاینانس، ریفاینانس و ...) در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۰- تبدیل به اوراق بهادار کردن دارایی ها در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۱- انتشار، فروش و تضمین انواع اوراق بهادار اسلامی نظیر اوراق مشارکت و صکوک در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۲- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت های با فعالیت بانکی طبق ضوابط بانک مرکزی در خصوص سرمایه گذاری در اوراق بهادار؛

۷-۱۳- ارائه انواع ابزارهای پرداخت و خدمات بانکی الکترونیکی از جمله صدور انواع کارتهای الکترونیکی؛

۷-۱۴- انجام عملیات ارزی نظیر خرید و فروش ارز، انتقال ارز و صدور حواله های ارزی و ارائه تسهیلات ارزی در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۵- ارائه خدمات دریافت، پرداخت و نقل و انتقال وجوه؛

۷-۱۶- ارائه خدمات مرتبط با چک طبق قانون صدور چک و سایر قوانین و مقررات لازم الاجرا؛

۷-۱۷- ارائه خدمات مشاوره ای در زمینه های خدمات مالی، سرمایه گذاری و مدیریت دارایی ها در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۱۸- خدمات مربوط به وجوه اداره شده، خدمات عاملیت و افتتاح حساب امانی صرفاً به ذینفع؛

۷-۱۹- انجام امور نمایندگی به منظور جمع آوری وجوه، انواع قبوض خدمات شهری، ودایع و ...؛

۷-۲۰- حفظ، برقراری و ایجاد رابطه کارگزاری با بانک های داخل و خارج و سایر نهادهای مالی داخلی و بین المللی؛

۷-۲۱- فروش تمبر مالیاتی و سفته؛

۷-۲۲- ایجاد هرگونه پوشش بیمه ای برای دارایی های مؤسسه اعتباری تخصصی از طریق شرکت ها و مؤسسات بیمه؛

۷-۲۳- انجام عملیات بین بانکی؛

۷-۲۴- سپرده گذاری نزد بانک مرکزی؛

۷-۲۵- انجام سفارشات مستمر مشتریان (دستور پرداخت مستمر)؛

۷-۲۶- ترخیص کالا از بنادر و گمرکات به حساب بانک در حوزه تخصصی فعالیت؛

۷-۲۷- انجام وظایف قیمومیت، وصایت، وکالت و نمایندگی مشتریان طبق قوانین و مقررات مربوطه؛

۷-۲۸- انجام سایر عملیات و خدمات بانکی پس از اخذ تأییدیه بانک مرکزی.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری تخصصی مجاز به انجام عملیات و فعالیت‌های زیر نمی‌باشد:

۸-۱- اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات خارج از حوزه تخصصی؛

۸-۲- تأسیس و مشارکت در انواع شرکت‌های بیمه، کارگزاری، تأمین سرمایه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، سایر

نهادهای پولی و نهادهای مالی موضوع ماده (۱) قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران به استثنای

صندوق‌های مرتبط با حوزه تخصصی فعالیت با تأیید بانک مرکزی؛

۸-۳- افتتاح حساب و نگهداری سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و اعطای تسهیلات در قالب عقد قرض‌الحسنه؛

۸-۴- اشتغال به معاملات اموال، املاک و مستغلات جز در موارد استیفاء مطالبات و یا رعایت مقررات بانک مرکزی؛

۸-۵- تضمین بازخرید اوراق بهادار صادره اشخاص حقوقی دولتی و غیردولتی خارج از حوزه تخصصی بانک؛

۸-۶- قبول و نگهداری اشیاء گرانبها، اسناد و اوراق بهادار و اجاره صندوق امانات به مشتریان؛

تبصره- هرگونه تسهیلاتی نظیر تسهیلات مسکن که در راستای برنامه‌های رفاهی مؤسسه اعتباری تخصصی به

مدیران و کارکنان آن تعلق می‌گیرد از حکم مقرر در بندهای فوق مستثنی می‌باشد.

ماده ۹- در مؤسسه اعتباری تخصصی تخصیص منابع با توجه به گزارش توجیه فنی، اقتصادی، مالی، تأکید بر هزینه‌فایده اقتصادی و با تصویب هیأت مدیره صورت می‌پذیرد.

ماده ۱۰- تأیید صلاحیت عمومی و حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری تخصصی تابع ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص نحوه احراز و لغو تأیید صلاحیت حرفه‌ای مدیران مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره - اکثریت اعضاء هیأت مدیره مؤسسه اعتباری تخصصی علاوه بر تخصص مالی/بانکی باید دارای سوابق مرتبط و یا مدارک علمی مرتبط با حوزه تخصصی آن مؤسسه اعتباری باشند.

فصل سوم- مقررات نظارتی و احتیاطی

ماده ۱۱- مؤسسه اعتباری تخصصی مکلف است تمامی حدود نظارتی و احتیاطی ابلاغی بانک مرکزی را رعایت نماید.

ماده ۱۲- حدود مجاز ناظر بر وضعیت باز ارزی برای مؤسسه اعتباری تخصصی معادل ۱/۵ برابر حدود تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۳- حد مجاز تملک خالص دارایی‌های ثابت بانکی توسط مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۶۰ درصد حد مجاز تعیین شده در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر نحوه محاسبه نسبت خالص دارایی‌های ثابت بانکی مؤسسات اعتباری، می‌باشد.

ماده ۱۴- حدود فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات کلان مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۱۵۰ درصد ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر تسهیلات و تعهدات کلان می‌باشد.

ماده ۱۵- حدود فردی و جمعی سرمایه‌گذاری مؤسسه اعتباری تخصصی حداکثر معادل ۱۵۰ درصد ضوابط ناظر بر سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری می‌باشد.

ماده ۱۶- تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجادشده به/برای اشخاص حقوقی مرتبط با مؤسسه اعتباری تخصصی معادل ۱۵۰ درصد حدود فردی و جمعی تعیین‌شده در ضوابط ناظر بر تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط می‌باشد.

تبصره- عضو هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل شامل مدیرعامل و قائم‌مقام مدیرعامل و اعضای خانواده آن‌ها (همسر و فرزندان) نباید سهامدار مؤثر و یا دارنده سمت (موظف یا غیرموظف اعم از مدیریتی، کارشناسی یا مشاوره‌ای) در اشخاص حقوقی موضوع این ماده باشند.

ماده ۱۷- بانک مرکزی (هیأت‌عامل) می‌تواند حدود مجاز مقرر در فصل سوم این دستورالعمل را با توجه به شاخص‌های اقتصادی از جمله نرخ رشد اقتصادی و تورم، مأموریت و اندازه مؤسسه اعتباری در دوره تطبیق (موضوع ماده ۲۱- این دستورالعمل) حداکثر تا ۲۰ درصد تغییر دهد.

فصل چهارم - سایر موارد

ماده ۱۸- فرآیند بازسازی و گزیر مؤسسه اعتباری تخصصی مطابق با مفاد قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، قانون پولی و بانکی کشور و اصلاحات بعدی آن، قانون عملیات بانکی بدون ربا و سایر قوانین و مقررات مربوط می‌باشد.

ماده ۱۹- ارکان و نحوه اداره مؤسسه اعتباری تخصصی تابع اساسنامه‌ای است که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد.

ماده ۲۰- مواردی که در این دستورالعمل پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط بانک مرکزی می‌باشد.

ماده ۲۱- مؤسسات اعتباری که قبل از ابلاغ این دستورالعمل تأسیس شده و به فعالیت اشتغال داشته‌اند و متقاضی تبدیل به مؤسسه اعتباری تخصصی هستند، باید مطابق با شیوه‌نامه‌ای که به تصویب هیأت عالی بانک مرکزی می‌رسد، اقدام نمایند.

دستورالعمل تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر مؤسسات اعتباری تخصصی در سی و چهارمین جلسه مورخ

۱۴۰۴/۰۵/۰۸ هیأت عالی در (۲۱) ماده و (۵) تبصره به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجراء می‌باشد.

